

Van de auteur
van de bestseller
Voor jou

ROMAN

Drie
vrouwen
Jojo Moyes

Tojo Moyes

Drie vrouwen

De Fontein

1

Oktober 1997

Kates ruitenwissers gaven definitief de geest toen ze net buiten Fishguard waren. Eerst bleven ze plakken en vervolgens daalden ze berustend neer op de motorkap, precies op het moment dat de regen met bakken uit de hemel begon te vallen.

‘Sodeju,’ zei ze, toen ze een zwieper maakte terwijl ze de dashboardschakelaar heen en weer bewoog. ‘Ik zie niets meer. Als ik nu bij de volgende parkeerplaats stop, kun jij dan even je arm naar buiten steken en een veeg over de voorruit geven, schat?’

Sabine trok haar knieën op tot haar borst en keek haar moeder chagrijnig aan. ‘Net of dat verschil uitmaakt. We kunnen net zo goed stoppen.’

Kate zette haar auto stil, draaide haar raampje naar beneden en probeerde haar eigen helft met de punt van haar fluwelen sjaltje droog te veegen. ‘We kunnen niet stoppen. We zijn al laat. En je mag de veerboot niet missen.’

Haar moeder was over het algemeen een goedaardige ziel, maar Sabine kende de onwrikbare ondertoon in Kates stem en wist dat alleen een vloedgolf haar ervan kon weerhouden om Sabine op de veerboot te krijgen. Het was geen verrassing; het was een waarschuwing die de afgelopen drie weken geregeld voor conflicten had gezorgd, maar nu Sabine voor de zoveelste keer werd geconfron-

teerd met haar eigen machteloosheid tegenover haar moeder trok ze een pruillip en wendde ze zich in een zwijgend protest af.

Kate, die zich eindelijk had aangepast aan de veranderlijke buien van haar dochter, keek even, zag het en keek weer de andere kant op. 'Het is dat je jezelf hebt voorgenomen dat het tóch niets wordt, anders zou je het er misschien best eens leuk kunnen hebben. En dat weet je.'

'Hoe kan ik het er nu leuk hebben? Je stuurt me naar een plaats waar ik in mijn hele leven nota bene twee keer ben geweest, naar een grootmoeder in Heikneuterstad op wie je zelf zo dol bent dat je haar verdomme in geen jaren hebt gezien, waar ik dan voor huishoudelijke hulp kan gaan spelen, terwijl mijn grootvader ertussen-uit piept. Gewéldig. Leuke vakantie hoor. Ik kan niet wáchten.'

'O, kijk. Ze doen het weer. Laten we kijken of we de haven kunnen halen.' Kate gaf een ruk aan het stuur, en de rammelende Volkswagen slingerde verder over het natte wegdek, waarbij theekleurige waaiers van water opspatten tegen de zijramen. 'Luister. We weten niet eens of je grootvader zo ziek is, hij is blijkbaar wat zwak. En ik denk dat het weleens goed voor je is om eens een tijdje uit Londen weg te zijn. Je hebt je oma amper een paar keer gezien en het is leuk dat jullie elkaar leren kennen voordat zij te oud is of jij gaat reizen of zo.'

Sabine staarde vastbesloten uit haar zijraam.

'Oma. Uit jouw mond klinkt het als de een of andere televisiesoap.'

'En ik weet dat ze echt dankbaar voor je hulp zal zijn.'

Nog steeds weigerde ze te kijken. Ze wist donders goed waarom ze naar Ierland moest, en haar moeder wist dat ook, en als ze toch zo'n verdomde huichelaar was dat ze dat niet wilde toegeven, dan moest ze ook niet verwachten dat Sabine eerlijk tegen haar was.

'Linkerbaan,' zei ze, nog steeds zonder zich om te draaien.

'Wat?'

'De linkerbaan. Je moet de linkerbaan hebben om naar de vertrekhal van de veerboot te gaan. In hemelsnaam, ma, zet dan toch je bril op.'

Kate, die net deed alsof ze het getoeter achter zich niet hoorde, manoeuvreerde het autootje naar de linkerbaan en reed, volgens de

aanwijzingen van de slechtgehumeurde Sabine, voorzichtig naar het roestige uithangbord waarop 'Passagiers' stond. Ze reed verder tot ze een parkeerplaats zag; een grauw, door de wind geteisterd asfalterrein in de schaduw van een saai, grijs gebouw. Waarom laten ze kantoren er altijd zo mistroostig uitzien? vroeg ze zich afwezig af. Alsof mensen zich al niet belabberd genoeg voelden als ze daar aankwamen. Toen de auto en de ruitenwissers opnieuw stopten, zorgde de regen ervoor dat de aanblik snel verdween, en alles buiten kreeg een impressionistisch waas.

Kate, voor wie de meeste dingen zonder haar bril toch al een impressionistisch waas hadden, liet haar blik rusten op het silhouet van haar dochter en wenste plotseling dat ze ook op zo'n innige manier afscheid konden nemen als – dat wist ze zeker – andere moeders en dochters. Ze wilde haar vertellen dat het haar echt speet dat Geoff wegging en dat voor de derde keer in haar jonge leventje hun huishouden op zijn kop werd gezet. Ze wilde haar vertellen dat ze haar naar Ierland stuurde om haar te beschermen, zodat ze geen getuige hoefde te zijn van de scènes die zij en Geoff met moeite konden onderdrukken nu ze na zes jaar een streep onder hun relatie zetten. Kate wilde haar onzelfzuchtig het gevoel geven dat ze ook nog iemand als een grootmoeder had, iemand anders dan alleen zij.

Maar Sabine maakte het haar altijd onmogelijk iets te zeggen; het leek wel of ze steeds meer haar stekels begon op te zetten, als een aantrekkelijk, nukkig stekelvarkentje. Als ze tegen haar zei dat ze van haar hield, dan werd ze afgesnauwd, ze zaten immers niet in 'Het kleine huis op de prairie'. Als ze haar armen uitstreekte om haar te omhelzen, voelde ze haar kind verstrakken. Hoe had dit kunnen gebeuren? vroeg ze zichzelf herhaaldelijk af. Ik had me nog wel zo voorgenomen dat onze relatie anders zou zijn, dat jij alle vrijheden zou krijgen die mij waren ontzegd. Dat we vrienden zouden zijn. Wat is er dan gebeurd dat je zo'n hekel aan me hebt? Kate was er een kei in geworden de voor haar dochter blijkbaar walgelijke gevoelens te verbergen. Sabine had er zelfs een nog grotere hekel aan als ze zielig en emotioneel ging doen, daar werd ze nog kregeliger van. Dus dook ze maar in haar overvolle tas en gaf haar de kaartjes plus wat ze zelf als een behoorlijk bedrag aan zak-

geld beschouwde. Maar bij Sabine kon er nog niet eens een bedankje af.

‘De overtocht zal zo’n uur of drie duren. Het ziet ernaar uit dat het een zware oversteek zal worden, en ik ben bang dat ik niets tegen zeeziekte heb meegenomen. Rond half vier kom je in Roslaira aan en je grootmoeder zal bij de informatiebalie op je wachten. Wil je dat ik wat voor je opschrijf?’

‘Ik denk dat ik “informatiebalie” wel kan onthouden,’ zei Sabine droogjes.

‘Voor het geval er iets mis mocht gaan, heb ik de telefoonnummers van het huis achter op het kaartje gezet. En geef een belletje als je er bent. Zodat ik tenminste weet dat je bent aangekomen.’

Zodat je zeker weet dat de kust veilig is, dacht Sabine bitter. Haar moeder dacht waarschijnlijk dat ze gek was. Ze dacht waarschijnlijk dat ze niet wist wat er aan de hand was. De afgelopen weken had ze zo vaak tegen haar willen schreeuwen: ‘Ik weet het wel, hoor. Ik weet waarom Geoff en jij uit elkaar gaan. Ik weet van jou en die zak van een Justin Stewartson. En dat is de reden dat je me een paar weken wegstuurt, zodat je kunt doorgaan met je weerzinwekkende avontuurtje als Geoff en ik weg zijn.’

Maar om de een of de andere reden had ze dat, ondanks haar woede, toch nooit gedaan. Omdat haar moeder te veel verdriet leek te hebben, zich te ellendig leek te voelen. Als ze echter dacht dat ze in alle rust zou vertrekken, dan had ze dat verkeerd gedacht.

Ze bleven even in de auto zitten. Af en toe werd de regen wat minder en vingen ze een glimp op van de lelijke vertrekhal voor hen, maar dan kwam het weer met bakken naar beneden en veranderde het beeld in een uitgelopen waterverfschilderij.

‘Dus als ik terugkom is Geoff weg?’ Terwijl ze dit zei, stak Sabine haar kin omhoog zodat het eerder uitdagend dan vragend klonk.

Kate staaarde haar aan. ‘Waarschijnlijk wel,’ zei ze langzaam. ‘Maar je kunt hem nog steeds zien zo vaak je maar wilt.’

‘Zoals ik ook Jim kon zien zo vaak ik maar wou.’

‘Je was toen nog een stuk jonger, schat. En het werd ook wat gecompliceerd omdat Jim een nieuw gezin kreeg.’

‘Nee, het werd gecompliceerd omdat ik verdomme de ene na de andere stiefvader kreeg.’

Kate wilde haar hand op haar dochters arm leggen. Waarom had niemand haar verteld dat de pijn bij de bevalling nog de minste pijn was?

‘Ik kan maar beter gaan,’ mompelde Sabine, en ze opende het portier. ‘Ik zou niet graag mijn veerboot missen.’

‘Laat me dan met je meelopen naar de vertrekhal,’ zei Kate, terwijl de tranen in haar ogen prikten.

‘Doe geen moeite,’ zei Sabine. Toen het portier met een klap werd dichtgegooid, was Kate alleen.

Het was een zware overtocht; zwaar genoeg voor de joelende kinderen om stiekem op dienbladen heen en weer te glijden over de met vloerbedekking bedekte gangpaden, terwijl hun ouders rustig van voor naar achter gleden over de plastic banken met een blikje bier in de hand, en af en toe uitbarstend in een luid gelach. Anderen stonden wankelend in een rij bij de cafetaria voor te dure patat, de verlepte salades onder het plasticfolie negerend. Of ze stonden achter de gokkasten, waarvan het lawaai langs de hele trap te horen was. Gezien het aantal gezinnen en de uitgestelde katers was de zondagse overtocht populair onder mensen die er in het weekeinde op uit trokken.

Sabine zat op een stoel bij het raam en sloot zich met haar eigen walkman af van al die irritante mensen om haar heen. Het leek wel of ze tot dezelfde soort behoorden als de lui die ze tegenkwam bij benzinepompen langs de snelweg, of in supermarkten. Mensen die het niets kon schelen wat ze droegen, of hun kapsel nog van het jaar daarvoor was, of de manier waarop ze zaten of spraken aanstootgevend was. Zo ziet Ierland er dus uit, hield ze zichzelf grimmig voor, boven het zware basgeluid van haar cd uit. Vrij van cultuur. Een plek waar ‘cool’ zijn niet telde.

Voor de zoveelste keer vervloekte ze haar moeder dat ze haar had verbannen van haar vrienden en vriendinnen, haar huis, haar normale leven. Ze had niets gemeen met deze mensen, haar grootouders waren eigenlijk vreemden voor haar, ze liet Dean Baxter over aan de klauwen van die verschrikkelijke Amanda Gallagher, juist nu ze dacht bij hem iets te hebben bereikt. En het ergste was nog dat ze zelfs niet eens haar gsm of computer bij zich had om contact

te houden. (Al had zelfs zij moeten toegeven dat haar computer te groot was om mee te nemen, terwijl haar moeder haar had gezegd dat als ze misschien dacht dat ze haar buitensporige belgedrag ook nog eens zou belonen met een beltegoed voor het buitenland, ze het toch lelijk mis had.) Waarom zeiden ze dat? Als ze tegen haar moeder gezegd had dat zij het lelijk mis had, dan was haar moeder er beslist weer over begonnen dat ze haar beter naar een kostschool had kunnen sturen.

Ze werd dus niet alleen verbannen, maar ook nog zonder het gemak van een telefoon of e-mail. Maar al zat ze grimmig naar de woeste Ierse Zee te kijken, Sabine voelde ook iets van opluchting dat ze niet langer tussen de spanningen hoefde te zitten nu haar moeder en Geoff langzaam en moeizaam bezig waren hun huiselijk web uit elkaar te rafelen.

Ze wist al dat dit zou gebeuren zelfs nog voor het tot Geoff door-drong. Ze wist het vanaf die middag dat ze van haar kamer naar beneden was gekomen en haar moeder door de telefoon hoorde fluisteren: 'Dat weet ik. Ik wil je ook zien. Maar hij is op dit moment niet te genieten. En ik wil het allemaal niet nóg erger maken.'

Ze was als verlamd op de trap blijven staan en had toen hard gehoest, zodat haar moeder plotseling en schuldbevestigend de hoorn neerlegde en daarop, toen ze de huiskamer in liep, iets te opgewekt zei: 'O, ben jij dat, lieverd! Ik hoorde je niet! Ik stond net te denken: wat zullen we vanavond eens eten?'

Haar moeder maakte nooit avondeten klaar. Ze was een waarde-loze kokkin. Geoff kookte altijd.

En toen was ze hem tegengekomen. Justin Stewartson. Foto-graaf bij een naar links neigend landelijk dagblad. Een man die zó vol van zichzelf was dat hij liever de metro nam dan het haveloze autootje van haar moeder. Een man die dacht dat hij hét was, omdat hij een versleten leren jasje droeg dat misschien vijf jaar geleden cool was geweest, en een kakikleurige broek met halfhoge schoenen. Hij had te veel zijn best had gedaan om met Sabine te praten, had terloops opmerkingen gemaakt over alternatieve bandjes waarvan hij vermoedde dat zij ze wel kende, en geprobeerd zowel cynisch als op de hoogte te klinken als het over muziek ging. Ze had

daarop geantwoord, naar ze hoopte, met een vernietigende blik. Ze wist waarom hij zo zijn best deed vriendelijk over te komen, maar dat zou niet lukken. En mannen van boven de 35 waren überhaupt al niet cool. Zelfs niet als ze dachten iets van muziek af te weten.

Arme Geoff. Arme duffe Geoff. Hij had thuisgezeten, met diepe rimpels in zijn voorhoofd van het zich nacht na nacht zorgen maken over patiënten die hij nergens ondergebracht kon krijgen, terwijl hij alle psychiatrische afdelingen van Londen afbelde om te voorkomen dat er weer zo'n halve zool op straat zou belanden. Hij had het verdomme niet eens in de gaten gehad. En haar moeder had zich op de vlakte gehouden en gedaan of ze het ook erg vond, tot de dag dat Sabine naar beneden kwam en het duidelijk was dat hij het wist, omdat hij haar aankeek met zo'n onderzoekende blik alsof hij wilde zeggen: 'Wist jij het? Ook jij, Brutus?' Vanwege zijn psychiatrische achtergrond was het niet makkelijk om Geoff voor de gek te houden. Dus toen ze terugkeek, probeerde ze in haar blik een gevoel van medeleven te leggen, een blik die zei dat zij het ook niet eens was met het zielige gedrag van haar moeder.

Ze liet geen van beiden merken hoe hard ze gehuild had. Geoff was irritant geweest en een beetje serieus, en ze had hem nooit het idee gegeven dat hij een vaderfiguur voor haar was. Maar hij was aardig geweest en had gekookt, en hij had ervoor gezorgd dat mam een evenwichtig leven leidde. En hij was in de buurt geweest sinds ze een kind was. Langer dan al die anderen, eigenlijk. Daar kwam bij dat ze moest overgeven bij de gedachte alleen al dat mam en Justin Stewartson het deden.

De mededeling dat ze over een paar minuten in Roslaire zouden aankomen, kwam kort na half vijf. Sabine glipte van haar stoel en ging op weg naar de deur waar de voetgangers van boord moesten, terwijl ze probeerde geen acht te slaan op de kriebels in haar buik die ze van de zenuwen had gekregen. Ze was één keer eerder alleen op reis geweest, met het vliegtuig naar Jim, de voormalige partner van haar moeder in Spanje, en dat was uitgedraaid op een rampzalige vakantie. Hij had haar willen verzekeren dat ze nog steeds familie was. Haar moeder had haar willen verzekeren dat ze nog steeds een vaderfiguur had. De stewardess van British Airways had

haar willen verzekeren dat ze duidelijk een ‘heel groot meisje’ was door alleen te reizen. Maar op het moment dat ze Jim op het vliegveld zag, met zijn hoogzwangere, argwanend kijkende nieuwe vriendin in zijn kielzog, wist ze al dat het een ramp zou worden. Daarna had ze hem nog maar één keer gezien, toen hij geprobeerd had haar bij de pasgeboren baby te betrekken. De vriendin had haar aangekeken alsof ze wilde dat ze zo min mogelijk betrokken raakte. Ze nam het haar eigenlijk niet eens kwalijk. De baby was niet eens een bloedverwant. En ze had er waarschijnlijk geen zin in dat er nog een kind uit een vorige relatie als een verloren ziel bij zou hangen.

De deuren gingen open en Sabine werd langs alle kanten ingesloten door druk pratende mensen, meegevoerd door de wandelgang. Ze vroeg zich af of ze haar koptelefoon weer zou opzetten, maar ze was stiekem bang dat ze een belangrijke mededeling zou missen. Het laatste wat ze wilde was wel haar moeder bellen om haar te vertellen dat er iets verkeerd was gegaan.

Ze keek om zich heen, benieuwd hoe haar grootmoeder er nu uit zou zien. De meeste recente foto die ze van haar had, was meer dan tien jaar geleden genomen, toen ze voor het laatst naar het huis in Ierland was geweest. Ze had nog enkele vage herinneringen, maar op de foto stond een donkerharige, knappe vrouw met hoge jukbeenderen, die gereserveerd glimlachend op haar neerkeek terwijl ze een kleine, grijze pony aan het aaien was.

Wat als ik haar nu eens niet herken? dacht ze ongerust. Zou ze dan beledigd zijn? De kaarten die ze stuurde met verjaardagen en Kerstmis waren altijd kort en formeel, niet bepaald de schrijfstijl van iemand die gevoel voor humor had. Van wat haar moeder haar had verteld, kon ze maar al te gauw iets verkeerd doen. Toen ontdekte ze hem. Hij stond geleund tegen een balie die al dan niet de informatiebalie zou kunnen zijn en hield een stuk karton omhoog met ‘Sabine’ erop. Hij had een gemiddelde lengte, een pezig figuur en dik, donker, kortgeknipt haar. Waarschijnlijk even oud als haar moeder. Terwijl ze langzaam op hem af liep, zag ze dat hij maar één arm had. Aan de andere zat een onnatuurlijk gebogen plastic hand, zoals je die ook bij etalagepoppen in een winkel ziet.

Onbewust voelde ze met haar hand aan haar haar om te contro-

leren of het tijdens de tocht niet te plat was gaan zitten. Toen liep ze op hem af, terwijl ze haar best deed er zo onverschillig mogelijk uit te zien.

‘U bent veranderd, oma.’

Hij had haar vragend aangekeken toen ze naderbij kwam, alsof hij zeker wilde zijn dat zij het juiste meisje was. Nu lachte hij en stak zijn goede hand uit. Dat betekende dat hij eerst het stuk karton op de balie moest leggen.

‘Sabine. Ik ben Thom. Je bent ouder dan ik dacht. Volgens je grootmoeder was je...’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Nou ja, ze kon niet komen omdat de dierenarts bij Duke is. Dus ik ben je chauffeur.’

‘Duke?’ zei ze.

Hij sprak met zo’n zangerig, Iers accent waarvan je dacht dat het alleen in televisieseries voorkwam, schoot het even door haar heen. Haar grootmoeder had helemaal geen Iers accent. Ze probeerde niet naar de kunststof hand te kijken. Het ding had dezelfde was-bleke huidskleur als iets dat dood was.

‘Het oude paard. Haar grote vriend. Hij heeft iets aan zijn been. En ze draagt niet graag de zorg aan een ander over. Maar ze zei dat ze je thuis wel zou zien.’

Dus haar grootmoeder, die ze al bijna tien jaar niet had gezien, had besloten haar niet te komen afhalen maar voor de een of andere aftandse knol te zorgen. Sabine voelde ineens tranen prikken. Dat vertelde haar dus genoeg over hoe er tegen haar bezoek werd aangekeken.

‘Ze is een beetje overdreven bezorgd om hem,’ zei Thom voorzichtig, terwijl hij de reistas van haar overnam. ‘Je moet er maar niets achter zoeken. Ik weet dat ze zich erop verheugt om je te zien.’

‘Een leuke manier om dat te tonen,’ mompelde Sabine, en ze keek toen snel op naar Thom om te zien of hij dacht dat ze aan het mokken was.

Toen ze naar buiten liepen, fleurde ze even op. Niet zozeer vanwege de auto – een grote, rammelende Land Rover (al was die duidelijk een stuk gaver dan het autootje van haar moeder) – maar om wat erin zat: twee grote chocoladebruine labradors, zijdeachtig

en lenig als zeehonden, die zich in hun enthousiasme om Thom te begroeten in alle mogelijke bochten wrongen.

‘Bella. En Bertie. Moeder en zoon. Vooruit, opzij, gek beest dat je bent.’

‘Bertie?’ Ze trok een grimas, terwijl ze de twee schattige koppen aaide en ondertussen probeerde de twee natte neuzen uit haar gezicht te duwen.

‘Ze beginnen allemaal met een B. De hele bloedlijn. Zoals bij jachthonden. Alleen de jachthonden beginnen allemaal met een H.’

Sabine had geen zin te vragen waar hij het over had. Ze hees zichzelf voor in de auto en deed de gordel om. Ietwat ongerust vroeg ze zich af hoe Thom ging rijden met één arm.

Grillig, zo bleek. Maar toen ze door de grauwe straatjes van Roslaire denderden en vervolgens over de grote weg naar Kennedy Park reden, merkte ze dat ze er niet helemaal zeker van was of dat nu kwam doordat hij de versnellingspook zo onhandig vasthield. Zijn hand omvatte de pook als een slecht passende helm, en rammelde zacht tegen het plastic hoesje terwijl de auto over de oneffen wegen reed.

Als dit de rit naar huis was, bedacht ze, beloofde dat weinig goeds. In de druilerige, smalle straatjes van het havenstadje had ze nog geen winkel gezien waar ze weleens zou willen rondkijken. Zo ver als ze had kunnen zien, waren ze volgepropt met stug ondergoed voor dikke, oude dames of auto-onderdelen, terwijl het buitengebied leek te bestaan uit hagen, hier en daar onderbroken door een moderne bungalow met een satellietschotel, die als een vreemdsoortige paddenstoel uit de stenen ontsproten leek te zijn. Het deed zelfs niet echt landelijk aan. Er was een park dat was genoemd naar de dode president, maar ze kon zich niet voorstellen dat ze zó’n verschrikkelijke behoefte aan groen had dat ze erheen zou willen.

‘Is er in Wexford ook iets te doen?’ had ze aan Thom gevraagd, en hij had zich even omgedraaid en gelachen, zijn mondhoeken aarzelend omgekruld alsof dat niet vaak voorkwam. ‘Verveelt ons stadsmisje zich nu al, dan?’ zei hij, maar op een vriendelijke toon, dus ze vond het niet erg. ‘Maak je maar geen zorgen. Tegen de tijd

dat je hier vertrekt, zul je je afvragen wat er nu te beleven is in de stad.'

Dat betwijfelde ze.

Om haar zenuwen wat af te leiden, dacht Sabine aan Thoms arm, die op de handrem naast haar lag. Ze had nog niet eerder iemand met een prothese ontmoet. Zou die werkelijk aan hem vastzitten, met lijm of zo? Of zou hij hem 's avonds afdoen? Zou hij hem in een glas water zetten, zoals Margaret, haar buurvrouw, met haar gebit deed? En dan had je nog de praktische dingen – hoe zou hij zijn broek aantrekken? Ze had ooit haar arm gebroken en het was haar toen niet gelukt om met één hand haar gulp dicht te doen. Ze had toen haar moeder moeten vragen dat voor haar te doen. Ze betrapte zich erop dat ze stiekem naar zijn gulp keek om te zien of die misschien met klittenband vastzat, en keek toen snel weer voor zich. Hij zou misschien denken dat ze op hem geilde, en hoe aardig hij ook was, terwijl ze hier was had ze geen zin om een spelletje met hem te spelen.

Uiteindelijk sprak Thom nog een keer tegen haar, en dat was om te vragen hoe het met haar moeder ging.

Sabine keek hem verbaasd aan. 'Hoe ken je haar? Dan woon je hier je hele leven dus al?

'Niet echt. Maar ik ben hier stalknecht geweest. En toen ben ik naar Engeland gegaan om daar te werken, een paar jaar na haar.'

'Ze heeft het nooit over je gehad.' Toen het eruitkwam, besefte ze hoe onbeleefd het klonk. Maar hij had het blijkbaar niet als een belediging opgevat. Het was haar opgevallen dat als hij iets zei, hij dat steeds een beetje vertraagd deed, alsof hij eerst zijn woorden op een goudschaaltje legde voordat hij ze uitsprak.

'Ik weet niet of ze zich nog veel van me kan herinneren. Ik werkte op het erf en zij was nooit zo dol op paarden.' Sabine staarde hem aan en wilde dolgraag van alles vragen. Op de een of andere manier vond ze het vreemd zich haar moeder hier voor te stellen, misschien bevriend met deze eenarmige paardenfokker. Ze kon zich haar moeder alleen voorstellen in een stedelijke omgeving, in hun huis in Hackney, met hun geschuurde, planken vloeren, klimop en tentoonstellingsaffiches als bewijsstukken van de liberale lagere middenklasse waartoe ze zich rekende. Of aan het eten in een

van de etnische cafés aan Kingsland Road, in druk gesprek gewikkeld met haar opstandige vriendinnen met hun lange oorbellen, terwijl ze het vervelende moment dat ze weer naar huis moest om haar stukje te schrijven zo lang mogelijk probeerde uit te stellen. Of lyrisch thuiskomend nadat ze de een of andere alternatieve film in de bioscoop had gezien, terwijl Geoff, realist als altijd, klaagde dat de beelden toch wel ver afweken van de traditionele Duitse school. Of zoiets.

De gedachte aan Geoff deed haar maag ineenkrimpen en veroorzaakte tot haar ergernis opnieuw een vervelend gevoel in haar buik. Even vroeg ze zich af of hij haar zou schrijven. De wetenschap dat hij en mam niet meer bij elkaar waren, maakte het er niet beter op. Ze wist niet of ze nog wel bij hem kon zijn. Waarschijnlijk zou hij binnen enkele maanden alweer een nieuwe vriendin hebben, net als Jim, en mam zou door Justin Stewartson gedumpte worden en verbitterd en bedroefd achterblijven en zich afvragen waarom mannen toch 'zulke vreemde schepsels' waren. Nou, op haar sympathie hoefde ze in elk geval niet te rekenen. En ze zou er nooit mee instemmen om met Geoff op vakantie te gaan als hij een nieuw gezin had. Dat was zeker.

'We zijn er,' zei Thom.

Ze wist helemaal niet meer hoe het huis eruitzag, behalve dat het groot was. Uit haar jeugd kon ze zich het interieur herinneren: donkere, houten trappen en gangen die in elkaar overliepen, de geuren van houtvuur en boenwas, en vossenkoppen. Ze herinnerde zich de vossenkoppen, opgehangen in de volgorde waarin ze geschoten waren, die ongevaarlijk grommend uit hun schilden aan de muren staken. Op zesjarige leeftijd was ze er doodsbang voor geweest, en destijds had ze dan ook vaak minutenlang ineengedoken op de trap gezeten, wachtend tot er iemand voorbijkwam en zij de moed had er voorbij te hollen. Van buiten herinnerde ze zich alleen een treurige ezel, die elke keer als ze van hem wegliep onophoudelijk begon te balken, zodat ze zich gedwongen voelde te blijven. Haar moeder en Jim waren ervan overtuigd geweest dat ze dol op het beest was geworden en ze hadden iedereen verteld hoe aan doenlijk het was. Ze kon niet uitleggen dat ze zich erdoor geïntimideerd voelde en was elke keer weer opgelucht als ze van iemand

binnen moest komen. Nu viel haar de vervallen uitzierende voorgevel van het huis op, de grote Georgiaanse ramen waar de verf afbladderde, de verzakte vensterbanken waaruit stukken ontbraken, als de mond van een oud besje. Het was duidelijk ooit een voornaam huis geweest, voornameer dan iemand die ze kende. Maar het zag eruit of het geen fut meer had, alsof iemand was gestopt met onderhoud en wachtte op een excuus om weg te gaan. Het ziet eruit zoals ik me voel, dacht Sabine, en ze voelde opeens iets van medeleven.

‘Ik hoop dat je je wollen ondergoed hebt meegebracht,’ zei Thom zijdelings, terwijl hij haar reistas de stoep bij de voordeur op droeg. ‘Het is verschrikkelijk vochtig daarbinnen.’

Nadat hij had aangebeld, moesten ze even wachten, en toen ging de deur open. Een lange vrouw, gekleed in rubberlaarzen, een tweed broek en een gebreid vestje waarvan ze nog wat restjes hooi aan het afvegen was, stond voor haar. Ze was oud. Haar voorhoofd, neus en kin staken niet langer trots naar voren, maar staken scherp af door ouderdom. Haar magere gestalte was echter nog recht. Toen ze haar hand uitstak, waren haar vingers onverwacht breed en kort, als stevige worstjes.

‘Sabine,’ zei ze glimlachend. Impulsief stak ze daarna ook haar andere hand uit, alsof ze een omhelzing verwachtte. ‘Het spijt me dat ik je niet van de boot heb gehaald. Alles ging verkeerd vanmiddag.’

Sabine wist niet of ze nu naar voren moest lopen of niet. ‘Hallo,’ antwoordde ze. Ze kon het niet opbrengen ‘oma’ te zeggen. Wat onhandig veegde ze over haar haren, niet wetend waar ze haar handen moest laten. ‘Leuk... Leuk u weer te zien.’

Haar grootmoeder trok haar eigen handen terug en haar glimlach werd nu wat gereserveerder. ‘Ja. Ja... Heb je een goede overtocht gehad? Die veerboot kan verschrikkelijk zijn. Ik kan er zelf niet goed tegen.’

‘Het ging wel.’ Sabine hoorde haar eigen stem veranderen in een gefluister. Ze voelde Thoms aanwezigheid achter zich, wachtend en luisterend naar dit belachelijke gesprek.

‘Een beetje ruw. Maar niet vervelend.’

Er volgde een lange stilte. ‘Gaat het goed met uw paard?’

‘Nee. Niet echt. Die arme jongen. Maar we hebben hem iets tegen de pijn gegeven, dus vannacht moet het wat beter gaan. Hallo Bella, hallo mijn meisje. Ja, ik weet het. Ja, Bella. Je bent een lieve meid. Rustig aan, Bertie, waag het niet naar boven te gaan.’

De oude dame boog zich voorover om de glanzende vacht van haar honden te aaien. Toen draaide ze zich om en liep de gang in. Sabine bleef staan en staarde Thom aan. Hij gebaarde dat ze haar moest volgen en toen, nadat hij haar tas op de stoep had gezet, groette hij en liep snel de trap af.

Sabine bleef even staan. Ze voelde plotseling een kinderlijke behoefte om hem te vragen niet weg te gaan. Haar grootmoeder, zo drong nu met enige verontwaardiging tot haar door, had Thom zelfs niet eens bedankt dat hij haar was komen afhalen. Ze had hem zelfs niet eens begroet. Sabine voelde de lichte verbolgenheid, die sluimerde sinds ze die ochtend in Londen was weggegaan, met de minuut sterker worden. Ze liep langzaam naar binnen en deed de zware deur achter zich dicht.

De geuren en geluiden van de gang deden een aanslag op haar geheugen met de kracht van een sloophamer. Bijenwas. Oude materialen. Het geluid van hondenpoten die klikten op de stenen vloer. Achter haar grootmoeder, die kwiek door de gang liep, hoorde ze het zware getik van de staande klok, die in hetzelfde trage tempo de tijd aangaf als tijdens haar laatste bezoek, tien jaar geleden. Alleen de aanblik was nu anders. Nu was ze wel groot genoeg om de ornamenten van bronzen paarden, die stil stonden of over bronzen heggen sprongen, boven op de kap te zien. Aan de muren hingen olieverfschilderijen van weer andere paarden, die meest werden aangeduid met hun roepnaam: Sailor, Witch’s Fancy, Big Dipper, net als de vaag bekende portretten van familieleden. Op de een of andere manier ging er een geruststelling van uit, vond ze. Per slot van rekening was ik toen niet zenuwachtig, hield ze zichzelf voor. En ze is mijn grootmoeder maar. Ze is waarschijnlijk zenuwachtig omdat ik kom logeren en omdat ze niet precies weet wat ik leuk vind.

Maar ze bleek het goed te kunnen verbergen. ‘We hebben de blauwe kamer voor je in orde gemaakt,’ zei ze, eenmaal boven, en ze wees naar een kamer aan het uiteinde van de overloop. ‘De ver-

warming is er niet geweldig, maar ik heb mevrouw H. gevraagd de haard voor je aan te steken. En je zult de badkamer beneden moeten gebruiken, want de warmwaterkraan hier heeft het begeven. Ik kon je niet de grote logeerkamer geven, want daar ligt je grootvader nu. En de kamer beneden heeft schimmel op de muren.'

Sabine probeerde niet te rillen van de kou en keek met verbazing de kamer rond. Het interieur was een vreemd allegaartje uit de jaren vijftig en zeventig. Het blauwe imitatie-Chinese behang was op een optimistische manier gecombineerd met een wat moderner, turkoois smyrnatapijt. De gordijnen, met goud brokaat doorregen, hingen half op de grond, alsof ze afkomstig waren van een veel groter raam. In de hoek stond een oude wastafel op stevige gietijzeren poten, en dicht bij de haard hing een dunne, vaalgroene handdoek. Boven de schoorsteen bevond zich een waterverfschilderij van een paard-en-wagen, terwijl een groter, slecht uitgevoerd portret van een jonge vrouw die haar moeder had kunnen zijn, aan de muur bij het bed hing. Ze keek af en toe vluchtig om naar de deur achter zich, en was zich op een vreemde manier bewust van haar grootvaders stille aanwezigheid een paar deuren verder.

'Er liggen wel een paar dingen in de kast, maar er is nog voldoende ruimte over voor jouw spullen. Is dat alles wat je bij je hebt?' Haar grootmoeder keek naar haar reistas op de grond en toen om zich heen, alsof ze wat anders verwachtte.

Sabine aarzelde. 'Heeft u een computer?'

'Een wat?'

'Heeft u een computer?' Terwijl Sabine het zei, wist ze het antwoord al. Ze had het kunnen weten toen ze deze kamer zag.

'Een computer? Nee, er zijn hier geen computers. Waar heb je dan een computer voor nodig?' Haar stem klonk bits, alsof ze het niet begreep.

'Om te e-mailen. Alleen maar om met thuis in contact te blijven.'

Haar grootmoeder leek het niet te horen. 'Nee,' herhaalde ze. 'We hebben hier geen computers. En als je nu je spullen uitpakt, kunnen we theedrinken en dan kun je je grootvader gedag zeggen.'

'Is er hier televisie?'

Haar grootmoeder keek haar onderzoekend aan. 'Ja, er is een televisie. Op het ogenblik staat die bij je grootvader op de kamer,

want hij kijkt graag naar het late journaal. Die mag je af en toe best eens lenen.’

Tegen de tijd dat ze de zitkamer in liepen, zag Sabine het niet meer zitten. Ook de komst van ‘mevrouw H.’, een kleine, dikke vrouw die net zo lekker rook als haar eigengebakken brood en scones, kon haar niet opbeuren. Zelfs niet toen ze vriendelijk informeerde naar de overtocht over de Ierse Zee, haar moeders gezondheid en wat ze van haar slaapkamer vond. Er was geen ontkomen aan. Thom bleek hier de jongste te zijn, en hij was even oud als haar moeder. Er was geen televisie, geen computer en ze was er ook nog niet achter waar ze de telefoon hadden staan. En tegen de tijd dat ze weer thuis was, was Amanda Gallagher er vast en zeker vandoor met Dean Baxter. Zo moest de hel er dus uitzien.

Toen haar grootmoeder weer in de zitkamer kwam, zag ze er niet gelukkiger uit. Terwijl ze zat te eten, keek ze wezenloos rond, alsof ze een of ander vaag probleem probeerde op te lossen. Af en toe stond ze met moeite op uit haar luie stoel om de een of andere opdracht naar mevrouw H. of een ander onbekend persoon te roepen. Na de vierde keer kwam Sabine dan ook tot de conclusie dat haar grootmoeder niet gewend was om uitgebreid thee te drinken en het bijna een straf vond om zo lang met haar kleindochter hier te moeten zitten. Ze vroeg niet naar haar moeder. Niet één keer.

‘Moet u niet naar uw paard gaan kijken?’ informeerde ze uiteindelijk, in de verwachting dat dit voor allebei een makkelijke uitvlucht zou zijn.

Haar grootmoeder keek haar opgelucht aan. ‘Ja. Ja, je hebt gelijk. Ik zou nog eens moeten gaan kijken bij die ouwe stakker. Goed idee.’ Ze stond op en veegde de kruimels van haar broek, zodat de honden onmiddellijk opsprongen om te kijken wat er op het vloerkleed lag. Met grote passen liep ze naar de deur en daar draaide ze zich om.

‘Wil je ook mee gaan kijken? De stallen zien?’

Sabine was even stil. Ze wilde er het liefst vandoor, zodat ze in haar eentje kon toegeven aan haar snel groeiende ellende. Maar ze wist dat het onbeleefd zou worden gevonden. ‘Best,’ zei ze, weliswaar met tegenzin. Haar Dean Baxter-depressie kon nog wel een halfuurtje wachten.

De ezel was al lang geleden gestorven ('Laminitis. De arme, oude stakker,' zei haar grootmoeder, alsof ze moest begrijpen wat dat was), maar de rest van het erf maakte op een vreemde manier een bekende indruk. Het ging er in elk geval levendiger aan toe dan binnen. Twee magere, gebogen mannen waren bij de rij stallen druk in de weer met harde bezems en kletterende emmers en deelden een baal hooi in vierkante stukken, terwijl achter hen paardenhoeven over de betonnen vloer schraapten of uit protest tegen houten planken bonkten. Een iel, prullerig transistorradio-tje balanceerde op een omgekeerde emmer en braakte op de achtergrond vage klanken uit. Terwijl ze het tafereel stond te bekijken, herinnerde Sabine zich opeens vaag dat ze bij een van de deuren werd opgetild en zich half dood schrok toen een van de grote, lange hoofden uit het duister opdoemde om naar haar te kijken.

'Ik nam aan dat je vandaag te moe bent om te rijden. Maar ik heb een rustige, kleine ruïne voor je gehuurd bij New Ross. Daar kun je het wel mee doen zolang je hier bent.'

Sabines mond zakte open van verbazing. Rijden? 'Ik... Ik heb al jaren niet meer gereden,' stamelde ze. 'Sinds ik een kind was niet meer. Ik bedoel... mam heeft me niet verteld...'

'Dan kijken we straks nog wel even in de laarzenkamer. Welke maat heb je, zesendertig, achtendertig? Misschien passen de oude laarzen van je moeder je wel.'

'Het is een jaar of vijf geleden. Ik rij niet meer.'

'Ja, het is knap vervelend als je in Londen wilt rijden, hè? Ik ben ooit naar die stallen in Hyde Park geweest. Moest een grote weg over om zelfs maar het gras te bereiken.' Haar grootmoeder beende het erf over en begon een van de stalknechten zijn huid vol te schelden omdat hij een zootje van het strobed had gemaakt.

'Maar ik wil eigenlijk liever niet.'

Ze leek het niet te horen. Ze had een bezem van een van de mannen gepakt en deed met korte, vinnige halen voor hoe hij moest vegen.

'Eigenlijk ben ik niet... ik ben niet meer dol op paardrijden.' Sabines stem klonk hoog en hard boven het lawaai uit, zodat iedereen zich bij het geluid omdraaide. Haar grootmoeder bleef als aan de grond genageld staan en draaide zich langzaam om om haar aan te kijken.

‘Wát?’

‘Ik vind het niet leuk. Paardrijden. Ik... Ik ben het wat verleerd.’

De twee stalknechten keken elkaar aan en een van hen trok een wenkbrauw op. Wat ze net had gezegd, stond in Wexford zeker gelijk aan ‘Ik draai baby’s altijd de nek om’, of ‘Ik draag mijn onderbroeken binnenstebuiten zodat ik ze niet zo vaak hoeft te was-sen.’ Sabine voelde dat ze begon te blozen en verwenste zichzelf.

Haar grootmoeder staaarde haar even niet-begrijpend aan, draaide zich vervolgens om en liep terug naar de stallen.

‘Stel je niet zo aan,’ mompelde ze. ‘We eten om klokslag acht uur. Je grootvader eet met ons mee, dus zorg dat je op tijd bent.’

Sabine huilde bijna een uur lang, en er was niemand die haar hoorde in deze vochtige, afgelegen kamer. Ze vervloekte haar moeder, die haar naar deze ellendige plaats had gestuurd, vervloekte haar stijve, onvriendelijke grootmoeder met haar stomme rotpaarden, en ze vervloekte Thom die haar even het idee had gegeven dat het allemaal best zou meevallen. Vervolgens vervloekte ze Amanda Gallagher, die, en dat wíst ze gewoon, ook al lag ze daar, met Dean Baxter aan de haal zou gaan. Verder vervloekte ze de Ierse veerdiensten omdat ze gewoon doorvoeren terwijl het weer een ramp was, en het turkoois-kleurige smyrnatapijt omdat het zo afgrijselijk was dat, als iemand er ooit achter zou komen dat ze in een kamer als deze had gelogeed, ze zou moeten emigreren. Voor altijd. Toen ging ze zitten en vervloekte zichzelf omdat ze zo rood, gevlekt en snotterig werd als ze huilde, in plaats dat ze met een gave huid en grote ogen zielig keek op de melancholische manier die mannen zo onweerstaanbaar vonden. ‘Mijn hele leven is gewoon één grote mislukking,’ jammerde ze, en huilde toen weer omdat het hardop een stuk triester klonk.

Toen Sabine langzaam naar beneden liep, zat haar grootvader al aan de eettafel. Ze zag zijn stok, die onder de tafel tussen zijn benen uitstak, al staan voordat ze hem zag. Toen ze daarna om de hoek de eetkamer binnenkwam, zag ze hem, gekromd als een vraagteken, met een plaid in de rug stijf tegen de hoge leuning van de eetkamerstoel rusten. De tafel was gedekt voor drie, met een

groot, glanzend, mahoniehouten oppervlak ertussen, maar hij zat gewoon bij het kaarslicht in het niets te staren.

‘Ah,’ zei hij langzaam, toen ze in zijn gezichtsveld verscheen. ‘Je bent te laat. Het avondeten is om acht uur. Acht uur.’

Een knokige vinger wees naar de klok in de gang, die Sabine erop wees dat ze zeven minuten te laat was. Sabine keek hem verbaasd weer aan, niet goed wetend of ze haar excuses moest aanbieden.

‘Vooruit, ga zitten, ga zitten,’ zei hij, en hij liet zijn hand voorzichtig op zijn schoot zakken.

Sabine keek om zich heen en ging toen tegenover hem zitten. Hij was de oudste man die ze ooit had gezien. Zijn huid, waar je bijna de vorm van zijn schedel doorheen kon zien, kon je zelfs niet gerimpeld meer noemen. Hij was verdeeld in honderden kleine scheurtjes, zoals een moerasland dat al tientallen jaren droog ligt. Boven zijn slaap klopte een dunne ader, als een uitpuilende worm onder zijn huid. Sabine betrapte zich erop dat ze hem amper durfde aan te kijken. Op de een of andere manier was het te pijnlijk.

‘Dus...’ zijn stem stierf weg, alsof hij was uitgeput door zijn eigen uitbarsting. ‘Jij bent Sabientje.’

Daar was geen antwoord voor nodig. Sabine keek berustend. ‘En hoe oud ben je nu?’ Zelfs zijn vragen stierven weg.

‘Zestien,’ zei ze.

‘Wat?’

‘Ik ben zestien. Zéstien,’ zei ze. Mijn god, hij was nog doof ook!

‘Zo. Zestien.’ Hij stopte even. ‘Mooi.’

Plotseling verscheen haar grootmoeder door een zijdeur. ‘O, daar ben je. Mooi zo. Dan breng ik de soep binnen.’ In dat ‘daar ben je’ slaagde ook zij erin Sabine te laten merken dat ze vonden dat ze te laat was.

Wat mankeert deze mensen toch? dacht Sabine ellendig. Ze hoefden toch met geen tijd rekening te houden?

‘De honden hebben een van je pantoffels gepakt,’ riep haar grootmoeder vanuit de kamer ernaast, maar haar grootvader leek het niet te horen. Even wilde Sabine de boodschap doorgeven, maar ze besloot het niet te doen. Ze wilde niet verantwoordelijk zijn voor het resultaat.

Het was groentesoep. Verse, niet uit blik, met veel stukken aard-

appel en kool erin. Ze at alles op, al zou ze die thuis hebben laten staan, maar door de kou in het huis had ze honger gekregen. En het smaakte lekker, dat moest ze toegeven.

Nu ze hier alle drie in stilte zaten, vond ze dat ze een vriendelijke opmerking moest maken, en ze ging daarom rechtop zitten en zei: 'De soep is lekker.'

Haar grootvader keek langzaam op, waardoor de soep hoorbaar van zijn lepel liep. Het wit van zijn ogen was bijna helemaal troebel, zag ze.

'Wat?'

'De soep,' zei ze, nu wat luider. 'Die is heerlijk.'

Een minuut of negen later gaf de klok in de gang aan dat het half negen was. Een onzichtbare hond slaakte een bevende zucht.

De oude man draaide zich om naar zijn vrouw. 'Heeft ze het over de soep?'

Haar grootmoeder keek niet eens op. 'Ze zegt dat die lekker is,' verzekerde ze hem luid.

'O. Wat voor soep is het?' vroeg hij. 'Ik proef het niet.'

'Groentesoep.'

Sabine betrapte zich erop dat ze naar de klok in de gang zat te luisteren. Het leek of die steeds harder ging tikken.

'Groentesoep? Zei je groentesoep?'

'Dat klopt.'

Een lange stilte.

'Dan zit er zeker geen maïs in?'

Haar grootmoeder keek op en schudde haar hoofd. Met haar linnen servet bette ze haar mond. 'Nee lieverd. Er zit geen maïs in. Mevrouw H. weet dat je niet van maïs houdt.'

Hij keek weer naar zijn kom alsof hij wilde onderzoeken wat erin zat.

'Ik hou niet van maïs,' verklaarde hij langzaam tegen Sabine. 'Smerig spul.'

Sabine moest zich nu bedwingen om niet in een hysterisch gelach en gehuil tegelijk uit te barsten. Ze had het gevoel dat ze gevangen zat in een of ander afschuwelijk derderangs televisieprogramma, waar de tijd bleef steken en niemand er ooit uit mocht. Ik moet naar huis, zei ze in zichzelf. Geen haar op mijn hoofd die

eraan denkt dit avond na avond te moeten meemaken. Ik kwijn helemaal weg en ga dood. En dan vinden ze me helemaal verschrompeld terug in een kamer met een turkooiskleurig tapijt en lukt het hun niet erachter te komen of ik nu ben gestorven van de kou of uit verveling. En dan mis ik ook nog de beste televisieprogramma's.

‘Jaag je ook?’

Sabine keek op naar haar grootvader, die nu eindelijk klaar was met zijn soep. Aan de zijkant van zijn mond was nog een klein restje te zien.

‘Nee,’ zei ze zacht.

‘Wat?’

‘Nee. Ik jaag niet.’

‘Ze praat erg zacht,’ zei hij hard tegen zijn vrouw. ‘Ze moet eens wat luider praten.’

Haar grootmoeder, die inmiddels de lege borden had verzameld, liep diplomatiek de kamer uit.

‘Je praat erg zacht,’ zei hij. ‘Je moet eens wat luider praten. Het is heel ongeleefd.’

‘Het spijt me,’ zei Sabine, deze keer uitdagend hard. Stomme oude vent.

‘En met wie ga je dan jagen?’

Sabine keek vluchtig om zich heen, en opeens wenste ze dat haar grootmoeder terug was.

‘Dat doe ik niet.’ Ze schreeuwde bijna. ‘Ik woon in Hackney. Dat is in Londen. Daar wordt niet gejaagd.’

‘Niet gejaagd?’

‘Nee.’

‘O.’ Hij keek nogal geschokt, alsof niet jagen iets totaal nieuws voor hem was. ‘Waar ga je dan paardrijden?’

O god, dit kon niet waar zijn!

‘Nergens,’ zei ze. ‘Je kunt daar nergens rijden.’

‘Maar waar zet je dan je paard?’

‘Ze heeft geen paard, lieverd,’ zei haar grootmoeder, die terugkwam met een groot zilveren blad waarop een koepelvormig deksel stond waarvan Sabine dacht dat die alleen voorbehouden waren aan butlers in komische televisieseries. ‘Zij en Kate wonen in Londen.’

‘O. Ja, dat is waar ook. Londen.’

O, mam, kom me alsjeblieft ophalen, wenste Sabine in stilte. Het spijt me dat ik zo gemeen deed over jou, Geoff en Justin. Kom en neem me mee terug. Ik beloof dat ik nooit meer ergens over zal klagen. Je mag het ene na het andere vriendje hebben dat niet bij je past zonder dat ik er iets van zeg. Ik blijf bij je wonen en doe mijn best op school. Ik zal zelfs voortaan van je parfum afblijven.

‘En, Sabine. Wil je het rood of doorbakken?’

Haar grootmoeder tilde het zilveren deksel op waardoor het warme, bruine braadstuk zijn aroma vrijgaf aan de lucht. Rondom het vlees, dat dreef in een plas vette, donkere jus, lag een rand van gebakken aardappelen.

‘Zeg maar wat je wilt, lieverd. Dan snij ik het eraf. Kom, ik heb niet graag dat het koud wordt.’

Sabine staarde haar vol afgrijzen aan.

‘Mam heeft het je niet verteld, zeker?’ zei ze rustig.

‘Heeft me wat niet verteld?’

‘Wat?’ zei haar grootvader geïrriteerd. ‘Wat zei je? Vooruit, geef antwoord.’

Sabine schudde langzaam haar hoofd en wenste dat ze haar grootmoeders gespannen, boze blik niet hoefde te zien.

‘Ik ben vegetariër.’

Lees verder in *Drie vrouwen*

Verschenen van Jojo Moyes:

Verboden vruchten
Drie vrouwen
Zee van verlangen
Dicht bij jou
Nachtmuziek
De laatste liefdesbrief
Voor jou
Vier plus één
Portret van een vrouw
Een week in Parijs
Een leven na jou
Dans met mij
Jij en ik
Voor mij
De sterrengever

Eerste druk oktober 2020

Oorspronkelijke titel *Sheltering Rain*

Deze titel is eerder verschenen onder de titel *Paradijs op aarde*.

First published in Great Britain in 2002 by Hodder & Stoughton

Copyright © 2002 Jojo's Mojo Ltd.

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the

Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2020 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Margot van Hummel

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Rehulian Yevhen/Getty Images

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 4137 9

ISBN e-book 978 90 261 4139 3

ISBN luisterboek 978 90 261 5406 5

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.